

Afkoersen op een **ministelsel**

De PvdA heeft grote moeite met een nieuwe bezuiniging van 100 miljoen euro op de gesubsidieerde rechtsbijstand. Toch wil de staatssecretaris doorzetten. De korting zou grote gevolgen hebben voor de sociale advocatuur. Er blijft volgens deskundigen een ministelsel over, zonder plek voor de gespecialiseerde toevoegingspraktijk.

Foto: Maarten Hartman / HH

PvdA-leider Samsom tijdens ledenraad. Teevens bezuinigingsplan is voor hem een brug te ver

Tekst: Maarten Bakker

Tijdens een overleg in de Tweede Kamer op 14 maart geeft VVD-staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie een toelichting op zijn voorgenomen ingreep om 100 miljoen euro te bezuinigen op de rechtsbijstand. Hij schetst dat eerdere bezuinigingsronden van in totaal ook 100 miljoen euro niet hebben voorkomen dat de uitgaven voor de gesubsidieerde rechtsbijstand in de afgelopen jaren bleven stijgen. Doordat het beroep op de sociale advocatuur toenam, groeiden de kosten van 388 miljoen in 2006 naar 495 miljoen in 2012. 'Zonder maatregelen loopt het stelsel volledig uit de rails', zegt hij. 'Het water staat ons aan de lippen.'

De staatssecretaris bestrijdt dat hij met zijn nieuwe bezuiniging van nog eens 100 miljoen de gesubsidieerde rechtsbijstand de doodsteek toebrengt. 'We gaan niet terug naar de middeleeuwen, maar naar

Staatssecretaris Teeven:

'We gaan niet terug naar de middeleeuwen'

een niveau van 2006. We houden het stelsel overeind.'

Het stelsel kan volgens hem best een stootje hebben. Van alle Europese landen besteedt alleen Groot-Brittannië meer aan juridische hulp dan Nederland. Terwijl de Nederlandse overheid 21,60 euro per hoofd van de bevolking uitgeeft aan rechtsbijstand, trekken de Franse en Duitse overheid daarvoor maar 5 euro uit. Ook de vergoedingen voor de sociale advocatuur zijn met een uurtarief van 104 euro nog goed, meent Teeven. Hij wijst erop dat er in de commerciële rechtsbijstand advocaten zijn die voor 70 euro per uur werken.

De staatssecretaris is eigenlijk naar de Tweede Kamer gekomen om te praten over de effecten van de verhoging van de eigen bijdrage per 1 juli aanstaande, een maatregel uit een eerdere bezuinigingsronde. Uit een quickscan blijkt dat door deze verhoging de vraag naar rechtsbijstand met 5 procent zal afnemen. Volgens SP-Kamerlid Jan de Wit dreigt door de nieuwe bezuiniging van 100 miljoen een vraaguitval van 12 tot 25 procent: 'Een rampzalige situatie.'

PvdA-woordvoerder Jeroen Recourt zegt 'bezorgd' te zijn. Hij vraagt van Teeven de garantie dat de toegang tot het recht voor de laagste inkomens gegarandeerd blijft. Twee dagen na het Kameroverleg werpt de politieke baas van Recourt een blokkade op voor het bezuinigingsplan van Teeven. Tijdens een ledenraad verklaart PvdA-leider Diederik Samsom dat de maatregel voor hem een brug te ver is. Een woordvoerder van Teeven laat weten dat de staatssecretaris toch doorgaat met

de uitwerking van zijn nieuwste bezuinigingsplan. Volgens Hans Vogels, lid van de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten, zou de korting van 100 miljoen euro betekenen dat het stelsel van gesubsidieerde bijstand in zijn huidige vorm niet overleefd kan blijven. 'Met zo'n bedrag moet je aan zoveel knoppen draaien, dat er geen functionerende voorziening meer overblijft.'

Commercieel tarief

De advocatenpraktijk die alleen drijft op rechtsbijstand, wordt volgens Vogels verleden tijd. 'Werken alleen op basis van toevoegingen is dan niet meer mogelijk.' De vergoedingen die kantoren er voor krijgen, worden domweg te laag. De inschatting van Teeven dat er in de sociale advocatuur 104 euro per uur wordt betaald, is onrealistisch. 'Afgezet tegen de reële uurvergoedingen die ik uit het veld hoor, zouden sociale advocaten heel blij zijn met de 70 euro die de staatssecretaris als laagste commercieel tarief gegoogeld heeft.'

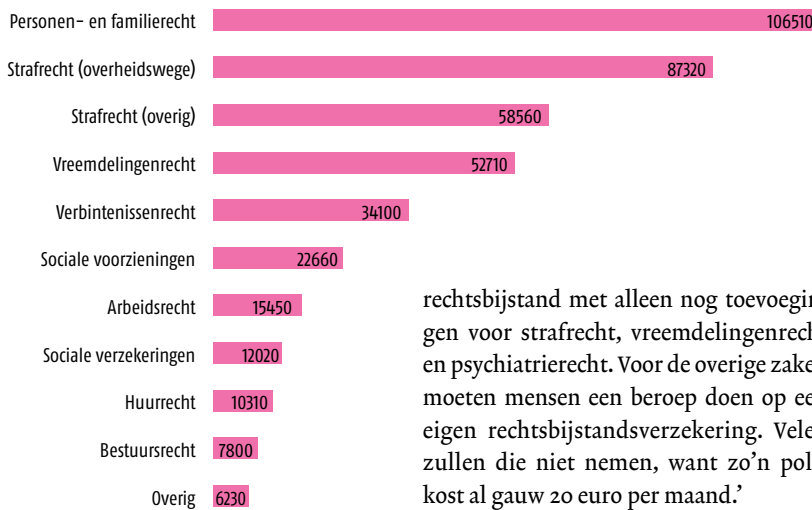
Als de toevoegingen ontoereikend zijn voor de praktijkvoeringen, dan is het voor advocaten ook ondoenlijk zich te specialiseren op terreinen die bekostigd worden uit de gesubsidieerde rechtsbijstand. 'Het is dan niet meer haalbaar alleen nog familierecht of vreemdelingenrecht te doen. Mixen met andere, meer commerciële activiteiten wordt noodzakelijk, hoewel dat bij vreemdelingenrecht niet eens kan.'

Vogels wordt bijgevallen door de Diane Kroezen van de vFAS, de belangenbehartiger van de familierechtadvocaten. Ze wijst op een enquête onder de leden van haar vereniging, waaruit blijkt dat 82 procent overweegt te stoppen met gefinancierde rechtsbijstand bij een verdere verlaging van de vergoeding na de bezuinigingen die de afgelopen jaren al zijn doorgevoerd. 'Ons uurtarief ligt gemiddeld tussen de 2,50 euro en 60 euro. De staatssecretaris moet beseffen dat één toegekend punt in de systematiek van de Raad voor Rechtsbijstand nog niet gelijk staat met één uur werk. Dat zijn er structureel veel meer.'

Lagere vergoedingen voor rechtsbijstandsverleners en hogere eigen bijdragen voor burgers waren voor Teeven de manier waarop hij eerdere bezuinigingen inboekte. Dat mensen door de hogere eigen

Vooral familierecht

Aantal afgegeven toevoegingen in 2011

Bron: CBS, 2011

bijdrage minder naar de rechter stappen, vindt de staatssecretaris niet per se een slechte zaak. Tijdens het overleg in de Tweede Kamer zegt hij dat klagers die zich 'onverzoenbaar' tonen, in het huidige stelsel te makkelijk kunnen blijven doorprocederen. 'Ze denken: mijn advocaat zegt dat ik het toch wel vergoed krijg.'

Teeven vertelt de fracties niet welke concrete maatregelen hij gaat treffen om de nieuwe bezuiniging van 100 miljoen euro te realiseren. Dat wil hij in april doen. Maar het is wel duidelijk dat hij het met lagere vergoedingen en hogere eigen bijdragen deze keer niet redt. Zo zou hij ook overwegen om het aantal malen dat een burger rechtsbijstand kan krijgen te maximeren op drie per jaar.

Hein Vogel:
**'Op haast alle
 posten wordt
 bezuinigd. Alleen
 de politie blijft
 buiten schot'**

Hein Vogel van de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland (VSAN) vreest voor nog veel drastischere maatregelen als de nieuwe korting doorgaat. Hij kreeg van justitieambtenaren te horen dat mogelijk hele rechtsgebieden geschrapt gaan worden uit het stelsel. 'We koersen dan af op een ministelsel in de gesubsidieerde

rechtsbijstand met alleen nog toevoegingen voor strafrecht, vreemdelingenrecht en psychiatrierecht. Voor de overige zaken moeten mensen een beroep doen op een eigen rechtsbijstandsverzekering. Velen zullen die niet nemen, want zo'n polis kost al gauw 20 euro per maand.'

Volgens Vogel zit er geen inhoudelijk afweging achter de bezuinigingsplannen. 'Op haast alle posten op de begroting van het ministerie moet worden bezuinigd. Alleen de politie blijft buiten schot.'

Hij heeft ook begrepen dat de regeling voor gesubsidieerde rechtsbijstand niet langer een open einderegeling mag zijn. Rechtsbijstandsverleners moeten het voortaan doen met het bedrag dat Veiligheid en Justitie reserveert op de begroting, zodat er automatisch een stop komt op de groei van het beroep op de gesubsidieerde rechtsbijstand. 'Een "gesloten enveloppe" heet dat. Het bedrag zou dan nog wel jaarlijks aangepast worden aan de inflatie.'

Hein Vogel meent dat Teeven zijn bezuinigingsplannen baseert op 'anekdotes', bijvoorbeeld dat advocaten hun cliënten aanmoedigen om te blijven procederen, ook al is een zaak kansloos. Of dat veel mensen nodeloos een beroep doen op de sociale advocatuur omdat ze vaak ook particulier verzekerd zijn. 'Dat klopt niet', zegt Vogel. 'Als ik een cliënt aan mijn bureau krijg, dan is het eerste wat ik vraag of hij misschien zelf een rechtsbijstandspolis heeft. De verhalen van Teeven zijn niet goed onderbouwd. We moeten als advocatuur proberen die anekdotes van tafel te halen.'

Kritische ondergrens

Volgens Mies Westerveld, bijzonder hoogleraar sociale rechtshulp van de Universiteit van Amsterdam, is het niet de eerste keer dat de rechtsbijstand door zware bezuinigingen wordt getroffen. 'Het stelsel, dat stamt uit 1957, dreigde in de jaren

negentig al te kapseizen, nadat de vergoedingen van advocaten steeds verder verlaagd waren. Niemand wilde het nog doen. Dat bewijst dat er een kritische ondergrens is. Daarom zijn de vergoedingen toen weer opgetrokken.'

Westerveld vindt dat het stelsel 'fundamenteel wordt afgebroken' als de nieuwe bezuiniging doorgaat. Ze schat dat het bedrag dat voor de sociale advocatuur overschiet lager is dan de 388 miljoen euro waarover Teeven spreekt. Bij dat totaalbedrag zit per slot van rekening nog het geld voor de dertig juridische loketten in het land, waar rechtzoekenden ook kunnen aankloppen. 'Trekken we de bijdrage voor de loketten er ook nog af, dan houden de advocaten nog minder over. Dan houdt het eigenlijk een beetje op voor hen.'

Westerveld verwacht dat het bezuinigingsplan op net zo'n breed verzet uit het justitieveld stuit als de gesneuvelde plannen voor de verhoging van het griffierecht van het vorige kabinet. Daar keerde ook de

Hans Vogels: 'Mixen met andere, meer commerciële activiteiten wordt noodzakelijk'

rechterlijke macht zich krachtig tegen, en Westerveld kan zich niet voorstellen dat de magistratuur de aanstaande bezuiniging op de rechtsbijstand wel accepteert. 'Die bezuiniging vormt immers ook een grote bedreiging voor de toegankelijkheid van de rechtspraak.'

De bijzonder hoogleraar meent dat het kabinet de groei van het beroep op de rechtsbijstand mede aan zichzelf te danken heeft. 'Het lik-op-stukbeleid van het duo Teeven en Opstelten, het steeds meer

gedragingen onder het strafrecht brengen, dat zijn allemaal zaken die het beroep op de advocatuur doen toenemen. En strafrecht is op afstand de grootste kostenpost van de gesubsidieerde rechtsbijstand. Zo bezien is de overheid zelf de grootste vervuiler van haar budget.'

Tijdens het overleg in de Kamer wijzen verschillende fracties erop dat ook maatregelen van andere ministeries een beroep op de sociale advocatuur uitlokken. Met name Sociale Zaken en Werkgelegenheid zou, door de verscherping van sociale zekerheidswetgeving, verantwoordelijk zijn voor de toename van het aantal procedures. 'Moeten we de rekening niet eens leggen bij die ministeries die de schade aanrichten?' vraagt CDA-woordvoerder Peter Oskam. Teeven belooft de Kamer dat hij bij andere bewindslieden gaat polsen of ze misschien ook een bijdrage willen leveren aan de rechtsbijstand. 'Ik denk niet dat ze in deze tijd erg enthousiast zullen reageren', zegt hij er meteen bij.

(advertentie)

bonnier advocaten

Bonnier Advocaten is een klein regionaal advocatenkantoor gevestigd te Wijchen. Wij voeren een algemene praktijk gericht op het midden- en kleinbedrijf en particulieren. Het accent ligt daarbij op verbintenissenrecht, arbeids- en sociaalzekerheidsrecht, personen- en familierecht, letselschaderecht, ondernemingsrecht en strafrecht.

Ons kantoor kent een informele sfeer. Voor meer informatie zie onze website: www.bonnieradvocaten.nl

Ter uitbreiding van ons team zoeken wij een

GEVORDERDE

ADVOCAAT-STAGIAIRE / ADVOCAAT-MEDEWERKER

(pre: specialisatie op gebied van arbeidsrecht en/of letselschade waarbij de voorkeur uit gaat naar een advocaat met minimaal twee jaar ervaring op deze rechtsgebieden)

Gezocht wordt naar een ondernemende sociale persoonlijkheid die bij voorkeur al (gedeeltelijk) beschikt over een eigen netwerk. Bij gebleken geschiktheid is het de bedoeling dat de advocaat-stagiaire na ommekomst van de stageperiode op basis van kostendeling zal toe treden tot de maatschap.

Uw reactie kunt u binnen 2 weken richten aan:
mr. J.C.M. Bonnier
Saltshof 10-06
6604 EA WIJCHEN
j.c.m.bonnier@bonnieradvocaten.nl

LIESKER
LEGAL

PROCESFINANCIERING

Overname van financiële risico's

- In civiele zaken
- In fiscale zaken
- In faillissementen

www.lieskerlegal.nl

Ceresstraat 4 Breda ☎ 076 530 36 00